

CORUPȚIA – MANIFESTĂRI SIMILARE, ABORDĂRI DIFERITE

CORRUPTION - SIMILAR EVENTS, DIFFERENT APPROACHES

*Doctorand Mihaela PETRE **

Rezumat: „Degradarea absolută a principiilor democrației sunt flagelul endemic a corupției, și a făcut ca aceasta să fie considerată o normalitate a supraviețuirii și o formă de bun simț al cetățeanului față de putere”

Hugh Seton-Watson „Eastern between the Wars 1918-1939”,
apărută în 1962 la New-York

Cuvinte-cheie: Corupție, Autorități publice, Raport, Fraudă, Fapte.

Abstract: „Absolute degradation of democratic principles are the scourge of endemic corruption, and made it to be considered a normal form of survival and good sense of citizen power front”

Hugh Seton-Watson „Eastern Between the Wars 1918-1939”,
published in 1962 in New-York

Keywords: Corruption, Public authorities, Report, Defraud, Facts.

Articolul propune un punct de vedere privind fenomenul corupției, adesea considerat un adevărat „cancer al societății moderne”, alături de unele măsuri, rezultate din experiența internațională în materie, ce pot contribui la stoparea răspândirii și dezvoltării lui.

Premisa de la care investigația pornește este reprezentată de abordarea propusă de dicționarul „La Toupie”¹:

„Corupția este abuzul de putere săvârșit de un funcționar, un oficial ales, medic, salariat al unei societăți private pentru ca acesta să se abțină de a face, de a nu face, de a facilita ceva, în timpul exercițiului funcției sale, în schimbul unui cadou, unei sume de bani, diverse beneficii pentru sine sau terțe persoane (rude, prieteni etc.)”.

* Agenția Națională de Integritate, email: mihaelapetre67@yahoo.com.

¹ Le dictionaire de poltique – La Toupie.

Definiția dată explică și de ce corupția a existat de la începutul societății umane, devenind din ce în ce mai periculoasă, ajungând ca, astăzi, în unele țări, să reprezinte un adevărat atentat la adresa securității naționale.

Din punct de vedere etimologic, termenul de corupție derivă din latinescul „*corruptio-omnis*” care se traduce prin abatere de la moralitate, de la datorie, de la cinste. Corupția s-a manifestat încă din antichitate, concomitent cu organizarea societății umane și apariția instituțiilor publice, destinate să protejeze societatea și activitatea cetățenilor. Efectele ei nu au putut fi anihilate în nici o epocă a dezvoltării omenirii, cu toate eforturile depuse de societate, afectând toate țările, este adevărat, într-o măsură diferită.

Efectele corupției au fost corect percepute, încă de la început, atâta timp cât marele filosof Platon propunea să fie pedepsiți cu moartea funcționarii care primeau daruri pentru a-și face datoria. Deasemenea, cum rezultă din scrierile lui Herodot și Cicero, magistrații care judecau strâmb, în schimbul banilor, erau aspru pedepsiți, ajungându-se și în cazul acestora chiar la pedeapsa capitală.

Din definiția corupției, se observă că acest flagel, în plină ascensiune, este sprijinit și chiar înfăptuit de un „funcționar, oficial ales”, fapt care îngreunează combaterea fenomenului.

Sesizând pericolul pe care îl reprezintă, conducerea UE a realizat primul raport asupra corupției în cele 28 de state ale sale², raport prezentat în data de 3 februarie 2014, de doamna Cecilia Malmstrom, comisar European pentru afaceri interne. Raportul menționează costurile corupției în statele membre ale UE, costuri estimate la aproximativ 120 miliarde de euro, în fiecare an. Deasemenea, în raport se arată că, nivelul corupției variază de la un stat membru la altul, dar, în Europa, nu există nici o zonă „fără corupție”.

Astfel, în urma unor studii aprofundate și analize complexe, se oferă, pentru prima dată, o imagine a corupției, în fiecare stat membru, propunându-se în același timp și unele soluții concrete, utile pentru combaterea fenomenului incriminat.

Raportul deschide câteva direcții de acțiune, pe care guvernele țărilor membre UE trebuie să le implementeze:

- Standarde mai bune de responsabilitate și integritate;
- Mecanisme de control în cadrul autorităților publice;
- Descoperirea conflictelor de interese ale oficialilor;
- Modul de a aborda corupția la nivelul administrației locale și a companiilor de stat;
- Eficientizarea instanțelor și a poliției, concomitent cu întărirea mecanismelor de protecție pentru avertizorii de integritate;

² <http://eur-lex.europa.eu/>

- Limitarea riscurilor de luare de mită în țări străine și realizarea unui lobby mai transparent.

Specialiștii care au lucrat la întocmirea raportului au stabilit că, o zonă foarte sensibilă privind corupția, o reprezintă achizițiile publice. Astfel, o cincime din PIB-ul UE este cheltuit, în fiecare an, prin achiziții publice de bunuri și servicii, acest lucru fiind esențial pentru economiile din UE, dar, în același timp, reprezintă și o zonă vulnerabilă la corupție, studiul estimând că până la un sfert din valoarea contractelor de achiziții publice din statele membre ale UE ar putea fi pierdute prin practici corupte³.

Gravitatea efectelor corupției asupra statelor membre ale UE este demonstrată și de hotărârea luată ca următorul raport să fie întocmit într-un timp relativ scurt, de doi ani (2016).

Pe lângă infracțiunile clasice de corupție, în societățile moderne se regăsesc și alte infracțiuni, cum ar fi finanțarea partidelor politice, prin încălcarea prevederilor legale, cumpărarea de voturi, solicitarea și perceperea unor anumite taxe, drepturi vamale etc..

La nivel mondial, corupția implică suportarea unor costuri imense, apreciate de World Economic Forum⁴ la mai mult de 5% din PIB-ul mondial, de aproximativ 2.600 de miliarde US dolari, cu mai mult de 1.000 de miliarde US dolari plățiți mită în fiecare an (conform Raportului Băncii Mondiale)⁵. În acest context, corupția devine unul dintre principalele obstacole în calea dezvoltării durabile, din punct de vedere economic, politic și social, atât în economiile emergente, cât și, aparent paradoxal, în cele dezvoltate.

Un exemplu tipic este oferit de o țară cu o economie dezvoltată, cum este și Franța (apropiată ca specific cultural de România), aflată în vizorul organizațiilor internaționale privind fraudă politică și corupția “gulerelor albe”. Astfel, în data de 27 ianuarie 2014, Grupul de state împotriva corupției al Consiliului Europei (GRECO) solicită acestei țări să intensifice acțiunile privind prevenirea corupției, cât timp, există lacune semnificative în legislația privind statutul parlamentarilor, judecătorilor și procurorilor⁶.

Franța este criticată în contextul în care cercetarea faptelor de corupție rămâne foarte selectivă, iar prezentarea acestora rămâne exclusiv în sarcina presei de investigație, în timp ce instituțiile statului nu țin cont că, prevenirea corupției rămâne unul dintre instrumentele cheie de protecție a statului de drept.

³ Ibidem, pp. 24-26.

⁴ World Economic Forum – Clean Business is Good Business 2009.

⁵ Ibidem.

⁶ www.coe.int/greco/fr, QUATRIEME CYCLE D’EVALUATION-27 ianuarie 2014.

În urma analizelor întreprinse de Transparency International, Franța se clasează pe locul 22 din lume, privind indicele de percepție a corupției, și chiar pare să prezinte o anumită indiferență față de acest fenomen⁷.

În raportul GRECO, sunt prezentate ca acțiuni pozitive adoptarea de către parlamentul francez a doua legi (o lege organică și o lege de drept comun), cu privire la transparența financiară a vieții politice, legi apărute în urma cazului JEROME Cahuzac, ministru pentru buget. Afacerea Cahuzac a fost un scandal politico-financiar, care a izbucnit în decembrie 2012, prin apariția în site-urile de știri online Mediapart a informației potrivit căreia ministrul bugetului Jerome Cahuzac deținea două conturi nedeclarate, unul în Elveția și altul în Singapore. Ministrul și-a declarat nevinovăția de mai multe ori, inclusiv în fața parlamentarilor din Adunarea Națională. Ca urmare a adoptării acestei atitudini, Mediapart a publicat dovezile pe care le avea, precum și persoanele de la care le-a primit.

Confruntat cu aceste fapte, în data de 19 martie 2013, președintele Francois Hollande a anunțat demisia ministrului, iar în data de 2 aprilie 2013, Jerome Cahuzac a recunoscut în fața judecătorilor de instrucție faptele incriminate. În urma anchetei și a recunoașterii faptelor sale, acesta este pus sub acuzare pentru evaziune fiscală și spălare de bani⁸.

O altă lege vizată, a fost legea dublului mandat, care a fost adoptată definitiv de Parlamentul Franței, la data de 22 ianuarie 2014.

Criticile raportului GRECO remarcă totuși că, problemele cheie nu sunt încă pe deplin rezolvate prin legislația existentă. Ca exemplu este dat modul în care se poate face angajarea asistenților parlamentari, fără a fi excluse persoanele apropiate lor. Acest lucru a condus la angajări fictive sau, chiar mai grav, la angajarea reprezentanților unor grupuri de interese nelegitime. Pe durata unui mandat, un asistent primește suma de 385.000 euro net. Utilizarea acestor sume nu este controlată în mod efectiv de către administrația fiscală, acestea putând fi utilizate în scopuri personale sau de campanie electorală.

În continuarea raportului, GRECO atenționează și asupra absenței regulilor etice care reglementează desfășurarea activității parlamentarilor. Raportul incriminează actul aprobat, în luna aprilie 2011, în Adunarea Națională, act denumit Cod de etică, care, în preambulul conținând șase articole, invită parlamentarii să „*acționeze exclusiv în interesul națiunii și al cetățenilor pe care îi reprezintă*” și „*în nici un caz, nu trebuie să fie într-o situație dependentă de o persoană sau entitate care ar putea să-i abată de la atribuțiile lor*”. Codul de etică

⁷ Comment prévenir la corruption? – Roseline Letteron, 29.01.2014.

⁸ Le Point.fr – *Affaire Cahuzac: l'exécutif promed un projet de loi le 24 avril pour moraliser la vie politique.*

este considerat a fi un act superficial, fără a promova reglementări clare, pe care parlamentarii să fie obligați să le respecte.

Un alt exemplu relevant din raport este refuzul de ridicare a imunității parlamentare a senatorului SERGE Dassault, într-un caz de cumpărare de voturi. Raportul comisiei atrage atenția că reprezentanții Camerei Superioare nu par dispuși să lupte împotriva corupției.

Atât Raportul GRECO, cât și Curtea Europeană a Drepturilor Omului dezavuează modul de aplicare a legilor de către instanțele comerciale și Tribunalele industriale din Franța. Astfel, se menționează că „*statul a delegat justiției în mod neprofesional, aproape în întregime, fără supraveghere suficientă și fără o pregătire obligatorie, o parte importantă a activității judiciare*”. În acest caz, GRECO salută totuși faptul că, în martie 2013, a fost înființat un grup de lucru, în vederea reformării instanțelor comerciale⁹.

În concluzie, din perspectiva Consiliului Europei, Franța nu a făcut eforturile necesare pentru promovarea transparenței privind finanțarea partidelor politice și a candidaților, iar sistemul său penal nu este convingător în lupta contra corupției¹⁰.

Experiența internațională oferă și modele de relativ succes în prevenirea și combaterea corupției. Un asemenea exemplu este cel al Germaniei, care a pornit o asemenea luptă la nivel federal, încă din anul 1998.

Pentru a întări și diversifica metodele de abordare a corupției, în anul 2004, a intrat în vigoare directiva: „Politica Guvernului Federal privind prevenirea corupției”.

Rezultatele au fost pozitive, cât timp în Raportul Corupției, întocmit de către Ministerul Federal de Interne, apar date impresionante; astfel, dacă în anul 2007 au fost cercetate 9.554 de cazuri de luare de mită, delapidare și alte acte de corupție, în anul 2011 s-a ajuns să fie descoperite, la nivel național, 46.795 de astfel de infracțiuni de corupție¹¹.

La prima vedere, se poate trage concluzia precum că, în Germania, corupția este într-o expansiune periculoasă, dar, potrivit experților poliției în cercetarea unor astfel de acte, Christian Vosskuhler și Franz Josef Meuter, această creștere este urmarea faptului că „*descoperim tot mai multe infracțiuni, pentru că avem mai multe metode de a ține acest fenomen sub control*”¹².

În același raport, se specifică gradul de corupție la autoritățile germane de 35%, în sectorul privat, de 56%, în cadrul autorităților judiciare și de aplicare a

⁹ www.coe.int/greco/fr, QUATRIEME CYCLE D’EVALUATION-27 ianuarie 2014.

¹⁰ Ibidem.

¹¹ Ministerul Federal de Interne – Safety Academy/Editura NWP 2009.

¹² www.bmi.bund.de

legii, de 8%, iar în politica, de doar 1%¹³. Explicația pe care o dau autorii raportului privind procentul de 35%, pentru instituțiile statului, față de procentul de 56% din sectorul privat, vizează ca prima cauză aplicarea legii, prin care oficialii corupți își pierd pensia.

După cum se poate observa, corupția în Germania este mai mare în sectorul privat și, mai ales, în industrie. Astfel, grupul auto Volkswagen a stimulat vânzările în anumite țări, cu excursii de agrement și cu prostituate. Companiile Siemens și Daimler au oferit mită de miliarde de euro, fapte cercetate și descoperite de către lucrătorii Ministerului Federal de Interne și care au avut ca finalitate obligarea acestor companii la plata unor amenzi, de până la 800 de milioane de dolari, mulți dintre manageri pierzându-și locurile de muncă. Aplicarea cu consecvență și rigurozitate a legilor a impus ca aproape toate marile companii germane să-și organizeze propriile departamente de „conformitate” sau să încheie contracte cu firme specializate în monitorizarea activităților economice, toate acestea pentru a combate corupția internă¹⁴.

Acțiunile acestor companii se bazează pe ideea, exprimată de unul dintre cei mai mari specialiști germani în lupta anticorupție, Christian Fosskuhler (menționat anterior): „*există studii care spun că societățile care sunt corupte, suferă dezavantaje semnificative pe termen lung*”¹⁵.

Corupția apare și în Statele Unite ale Americii, țară care are legi anticorupție în vigoare, chiar din 1867. Pe lângă aceste legi, în Statele Unite mai există câteva metode privind lupta contra corupției, cum ar fi: publicarea pe site-uri a listelor cu oficiali federali condamnați pentru acte de corupție, aplicarea unor amenzi usturătoare oficialilor federali și confiscarea sumelor provenite din actele de corupție.

O latură foarte importantă în lupta anticorupție o reprezintă urmărirea activității oficialilor federali și în afara Statelor Unite. Depistarea acestor acțiuni de corupție din afara Statelor Unite necesită un efort financiar mai mare și o durată de timp mai lungă. Un exemplu de astfel de acțiune este cel realizat de FBI contra congresmenului William J. Jefferson, care a obținut două mandate în Congresul american din partea statului Louisiana¹⁶. În anul 2005, FBI a primit informații privind un membru al Congresului SUA, care a solicitat sume de bani de la companii americane, pentru a le promova interesele de afaceri în țări din Africa. Astfel, s-a descoperit că, între anii 2000-2005, William J. Jefferson a solicitat și a primit sute de milioane de dolari, pentru el, pentru apropiații săi, care lucrau în

¹³ Ibidem.

¹⁴ Ibidem.

¹⁵ Ibidem.

¹⁶ www.fbi.gov 2009

cadrul autorităților americane investite să dea aprobări pentru afaceri în Africa, cât și pentru agenții guvernamentale din Africa de Vest.

Investigațiile au evidențiat cel puțin 11 scheme de corupție distincte, în care erau implicați oficiali guvernamentali americani și străini, conducători ai delegațiilor oficiale de afaceri în Africa, totul sub conducerea congresmenului Jefferson. Pentru faptele sale, Jefferson a primit o sentință de condamnare la 13 ani de închisoare.

Într-un raport FBI¹⁷, referitor la corupție, se afirmă: *“Corupția publică reprezintă o amenințare fundamentală pentru securitatea noastră națională și modul nostru de viață. Aceasta are un impact total de la cât de bine sunt păzite granițele noastre, cât de protejate sunt cartierele noastre, de calitatea drumurilor noastre, de verdictele pronunțate în instanță, de școli și de alte servicii guvernamentale”*.

În lupta lor contra corupției, oficialii americani implicați în această acțiune, publică rapoarte, articole și țin conferințe în fața studenților și a altor oficiali, în scopul prevenirii actelor de corupție și a creșterii unei generații noi, pregătită să continue efortul lor.

Un exemplu îl reprezintă Patrick Fitzgerald, fost procuror american pentru Districtul de nord din Illinois, care a emis o teorie¹⁸ prin care susține că: *„Fără îndoială, consecința cea mai nocivă a corupției publice endemice, într-o comunitate, este apatia, că aceasta generează – cultura de acceptare. Peste mulți ani, locuitorii unei comunități încep să accepte corupția, din aproape fiecare acțiune a guvernului, pur și simplu ca un status quo, imuabil. Consecințele acestei culturi de acceptare într-o comunitate sunt multe. Unii locuitori decuplează de la procesul politic, și nu mai au încredere că guvernul funcționează în binele și în interesul lor. Alții încep să creadă că trebuie să se angajeze în acte de corupție, în scopul de a obține beneficii, iar alții vor începe să se uite în altă parte, atunci când sunt martorii actelor de corupție, oamenii onești fiind descurajați de a intra în politică sau suferă de scepticismul generat de faptele altora”*.

Patrick Fitzgerald dă exemplu din districtul de nord Illinois, în care un fost guvernator a primit de la angajații de la stat, bani pentru campania sa, bani care au fost obținuți prin emiterea de premise de conducere pentru șoferii de camioane, care nu îndeplineau condițiile legale pentru obținerea lor (unii dintre aceștia provocând chiar accidente grave).

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ www.ethics.harvard.edu/

Exemplul american de combatere a corupției vorbește despre apărarea modului de viață american, la această luptă fiind chemat fiecare cetățean onest, iar demascarea actelor de corupție reprezentând nu o delațiune, ci o datorie de onoare.

Având rezultatele analizei elaborate pe parcursul acestui material, putem constata că evoluția corupției a însoțit evoluția umanității, corupția fiind incriminată de legile vremii. Din păcate această luptă individuală, purtată de fiecare țară în parte nu a avut un succes notabil, corupția câștigând bătălia cu legea. Pentru o luptă eficientă contra corupției a fost necesară gândirea și elaborarea unor mecanisme internaționale și regionale care prin activitatea lor să stopeze dezvoltarea fenomenului.

Pe termen scurt, eficiența acestor mecanisme este limitată mai ales că ele sunt rezultatul unui consens realizat după o perioadă de timp îndelungat și unor negocieri destul de dificile.

Pe termen mediu și lung, plecând de la implementarea cu bună credință a mecanismelor propuse și a așteptărilor foarte mari ale populației, este aproape sigur ca vor apare rezultatele concrete în sensul diminuării nivelului corupției în limitele acceptabile.

Această lucrare a fost posibilă prin sprijinul financiar oferit prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, cofinanțat prin Fondul Social European, în cadrul proiectului POSDRU/159/1.5/S/138822, cu titlul **“Rețeaua Transnațională de Management Integrat al Cercetării Doctorale și Postdoctorale Inteligente în Domeniile “Științe Militare”, “Securitate și Informații” și “Ordine Publică și Siguranță Națională” – Program de Formare Continuă a Cercetătorilor de Elită” – SmartSPODAS”.**

BIBLIOGRAFIE

Comment prévenir la corruption? – Roseline Letteron, 29.01.2014

<http://eur-lex.europa.eu/>

Le dictionnaire de politique – La Toupie

Le Point.fr – Affaire Cahuzac: l'exécutif promet un projet de loi le 24 avril pour moraliser la vie politique

Ministerul Federal de Interne – Safety Academy/Editura NWP 2009

World Economic Forum – Clean Business is Good Business 2009

www.bmi.bund.de

www.coe.int/greco/fr, QUATRIEME CYCLE D'EVALUATION-27 ianuarie 2014

www.coe.int/greco/fr, QUATRIEME CYCLE D'EVALUATION-27 ianuarie 2014

www.ethics.harvard.edu/

www.fbi.gov 2009

